

УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО СТОПАНСТВО
ФАКУЛТЕТ “ИКОНОМИКА НА ИНФРАСТРУКТУРАТА”
КАТЕДРА “ИКОНОМИКА НА ТРАНСПОРТА И ЕНЕРГЕТИКАТА”

УТВЪРЖДАВАМ,
Зам. - Ректор по НИД и МС: /п/

(доц. д-р Михаил Мусов)

ИЗПИТНА ПРОГРАМА
за конкурс за докторантура в УНСС
по специалност „Икономика и управление“ (Транспорт)

Първа част

Изпитни теми

ТЕМА № 1

**ИКОНОМИЧЕСКА СЪЩНОСТ И РОЛЯ НА ТРАНСПОРТА В
ОБЩЕСТВЕННОТО РАЗВИТИЕ**

Същност на транспорта като сектор на националната икономика.
Особености на транспортния процес и на транспортната продукция.
Роля на транспорта в обществено-икономическото развитие на страната.
Обособяване на транспортния бизнес.

ТЕМА № 2

ТРАНСПОРТНА ПОЛИТИКА И ТРАНСПОРНИ СИСТЕМИ

Същност на транспортната система.
Конкурентоспособност на отделните видове транспорт и мястото им на транспортния пазар при превоза на товари и пътници.
Транспортна политика – същност и значение. Основни насоки за развитие на транспортната система на България и на Европейската транспортна система.

ТЕМА № 3

УПРАВЛЕНИЕ НА ТРАНСПОРТА

Същност, принципи и методи за управление на транспорта.
Функции на управлението в транспорта.
Производствена и управленска структура на транспортните предприятия.
Основи на оптимизацията на системата за управление на транспорта.
Автоматизирани системи за управление (АСУ) на транспортната дейност.

ТЕМА № 4

ТРАНСПОРТНА ИНФРАСТРУКТУРА

Същност и характерни особености в развитието на транспортната инфраструктура
Управление и предоставяне на услуги по достъп до транспортната инфраструктура
Принципи и методи на определяне на инфраструктурните такси в транспорта.

ТЕМА № 5

ИКОНОМИКА И ОРГАНИЗАЦИЯ НА ТОВАРНИТЕ ПРЕВОЗИ

Специфики на организацията на товарните превози. Основни товари и товаропотоци във вътрешно и международно съобщение и тенденции в тяхното изменение.
Показатели, характеризиращи товарната превозна дейност.
Неравномерност на превозите по време и направления и възможности за тяхното намаляване.
Перспективно и оперативно планиране на товарните превози.
Организационни форми за осъществяване на товарните превози.
Сключване на договори за превоз на товари.

ТЕМА № 6

ИКОНОМИКА НА ПЪТНИЧЕСКИТЕ ПРЕВОЗИ И ОРГАНИЗАЦИЯ НА ТРАНСПОРТНОТО ОБСЛУЖВАНЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО

Роля и място на пътническите превози в общественото обслужване на населението.
Фактори, влияещи върху обема и структурата на пътническите превози.
Подвижност на населението и разпределение на пътническите превози.
Ефективност и организационни форми за осъществяване на пътническите превози.
Сключване на договори за пътнически превози.

ТЕМА № 7

ИКОНОМИКА И ОРГАНИЗАЦИЯ НА ЕКСПЛОАТАЦИОННАТА ДЕЙНОСТ НА ТРАНСПОРТА

Същност и особености на организацията на експлоатационната дейност в транспорта.
Технико-икономически показатели за работата и използването на подвижния състав в железопътния, автомобилния, водния и въздушния транспорт и влиянието им върху производителността на труда и себестойността на превозите.
Възможности и подходи за подобряване използването на подвижния състав в отделните видове транспорт.

ТЕМА № 8

ИКОНОМИКО-МАТЕМАТИЧЕСКИ МЕТОДИ И МОДЕЛИ В ТРАНСПОРТА

Обща характеристика на икономико-математическите методи и модели в транспорта.
Транспортна задача на линейното програмиране.
Приложение на икономико-математическите методи и модели в различните видове транспорт. Възможности и модели.

ТЕМА № 9

УПРАВЛЕНИЕ НА ПРОЕКТИ В ТРАНСПОРТА

Икономическа рамка и административни процедури при управлението на проекти в транспорта.

Стратегии за възлагане, оценка и финансиране на проекти в транспорта.

Ефективност на инвестициите в транспорта и показатели за нейното определяне.

Методи за оценка на въздействието на инвестициите в транспорта.

ТЕМА № 10

УПРАВЛЕНИЕ НА ПЕРСОНАЛА В ТРАНСПОРТА

Характер и принципи на организацията на труда в транспорта.

Класификация, разпределение и планиране на персонала в транспорта.

Организация на заплащането на труда на работниците и служителите в транспорта.

Фактори и възможни подходи за повишаване производителността на труда в транспорта.

ТЕМА № 11

РАЗХОДИ И СЕБЕСТОЙНОСТ НА ПРЕВОЗИТЕ В ТРАНСПОРТА

Същност и класификация на разходите в транспорта.

Определяне и структура на себестойността на превозите в отделните видове транспорт.

Методи за определяне на себестойността и цената на превозите.

Подходи за повишаване на конкурентоспособността на транспортната фирма посредством намаляване на експлоатационните разходи.

ТЕМА № 12

ТРАНСПОРТЕН ПАЗАР

Същност и особености на транспортния пазар.

Сегментиране на пазара.

Конюнктура на транспортния пазар.

Фактори, влияещи върху конюнктурата на транспортния пазар.

ТЕМА № 13

ЦЕНИ И ЦЕНООБРАЗУВАНЕ В ТРАНСПОРТА

Същност и видове цени на транспортните услуги.

Принципи и подходи за ценообразуване в транспорта.

Международни и национални тарифи за превоз на товари и пътници в различните видове транспорт.

Ценова и търговска политика на транспортните оператори.

Ценова политика по отношение на транспортната инфраструктура.

ТЕМА № 14

ИКОНОМИКА И ОРГАНИЗАЦИЯ НА ТРАНСПОРТНО-СПЕДИТОРСКАТА ДЕЙНОСТ

Същност, основни етапи на развитие и съвременна организация на транспортно-спедиторската дейност.

Насоки за усъвършенстване на транспортно-спедиторското обслужване.

Комбиниран превоз, логистични услуги и групажни пратки.

Икономическа ефективност на транспортно-спедиторската дейност при превоз на стоки по международен транспорт.

ТЕМА № 15

ОРГАНИЗАЦИЯ НА ТРАНСПОРТНАТА ДЕЙНОСТ В ОТРАСЛИТЕ НА ИКОНОМИКАТА

Организация на транспортната дейност в промишлеността.

Организация на транспортната дейност в селското стопанство.

Организация на автомобилния транспорт в строителството.

Транспортно обслужване на търговията.

Организация на транспортната дейност в туризма.

ТЕМА № 16

ФИНАНСИ НА ТРАНСПОРТНИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ

Финансиране и финансова система.

Източници на финансиране на транспортните предприятия.

Приходи в транспорта и тенденции в тяхното развитие.

Краткотрайни активи, оборотни средства и насоки за ускоряване на оборота.

Печалба и рентабилност в транспорта.

Насоки за повишаване на рентабилността на транспортните предприятия.

ТЕМА № 17

ИКОНОМИЧЕСКИ АНАЛИЗ НА ТРАНСПОРТНАТА ДЕЙНОСТ

Същност, цели и задачи на икономическия анализ.

Принципи и методи на икономическия анализ в транспорта. Видове анализ.

Финансово-икономически анализ на дейността на транспортните предприятия.

ТЕМА № 18

КАЧЕСТВО НА ТРАНСПОРТНИТЕ УСЛУГИ И НАСОКИ ЗА НЕГОВОТО ПОВИШАВАНЕ

Същност и значение на качеството на транспортните услуги.

Показатели и стандарти за оценка на качеството на транспортните услуги.

Насоки за повишаване на качеството.

Качество на транспортните услуги и конкуренция в транспорта.

Система за управление на качеството.

ТЕМА № 19

МАРКЕТИНГ В ТРАНСПОРТА

Маркетинг на услугите и маркетинг в транспорта.

Особености на услугите в сферата на транспорта.
Маркетингови стратегии в транспорта.
Насоки за усъвършенстване на маркетинговата дейност на транспортните фирми.

ТЕМА № 20

ТРАНСПОРТНИ ЗАСТРАХОВКИ

Същност и видове транспортни застраховки.
Задължителни транспортни застраховки – Гражданска отговорност и застраховка „Злополука на пътниците в средствата за обществен превоз“.
Технология на карго застраховането.
Особености на каско застраховките.
Застраховка отговорност на превозвача.
Застраховка отговорност на спедитора.

Втора част:

Първият модул на писмения конкурсен изпит за прием на докторанти в катедра „Икономика на транспорта и енергетиката“ ще бъде проведен под формата на развиване на писмена тема. Ще бъде изтеглена една от горепосочените теми от изпитната програма. Кандидат – докторантите ще бъдат оценявани за включването на всички съставни елементи на темата. Продължителността на този модул е два астрономически часа. Развитата писмена тема от изпитната програма се проверява от членовете на изпитната комисия от хабилитирания състав на катедрата.

1.Развиване на писмената тема от изпитната програма.

Изисквания към изложението в темата:

- увод;
- основна теза и хипотези;
- аргументация;
- изводи.

Вторият модул на писмения конкурсен изпит за прием на докторанти в катедра „Икономика на транспорта и енергетиката“ ще бъде проведен във форма на написване на научно есе. Ще бъде изтеглена една от долупосочените теми. Продължителността на този модул е два астрономически часа. Написаното научно есе се проверява от членовете на изпитната комисия.

2.Написване на научно есе

Научното есе е академичен текст с обоснована и аргументирана защита на теза по значим научен проблем.

Теми за научно есе:

1. Устойчиво развитие на транспорта – основни проблеми и подходи за решаване.
2. Стратегии за мобилност и обществен транспорт – съвременни проблеми и проекции.
3. Европейската зелена сделка и транспорта – предизвикателства и възможности.

4. Интермодални решения в товарния и пътническия транспорт – съвременни тенденции и перспективи
5. Транспортна свързаност – инфраструктурни решения и перспективи.
6. Приложение на интелигентни транспортни системи за решаване на транспортни проблеми
7. Транспорт по време на пандемия – тенденции и проблеми. Ключови подходи за справяне с кризата.
8. Дигитализация на транспортния бизнес – ключови моменти и решения.

Писменият конкурсен изпит по специалността „Икономика и управление“ (Транспорт) продължава четири астрономически часа общо за двата модула. Устния конкурсен изпит по специалността „Икономика и управление“ (Транспорт) се провежда като допълнение и за уточнение на вече написаното. Двете части на изпита писмен и устен са с отделни оценки.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА:

1. Арнаудов, Б. „Тенденции в развитието на човешките ресурси в транспорта“ София : Издателски комплекс-УНСС, 2013 г.
2. Арнаудов, Б. „Основни транспортни и митнически документи при осъществяване на товарните превози в транспорта“, Авангард Прима, С., 2014 г.
3. Бакалова, В. „Организация на транспортната дейност в отраслите на икономиката“ Унив. изд. "Стопанство", С., 2009 г.
4. Бакалова, В., Хр. Николова, „Икономика на транспорта“, УИ „Стопанство“, С., 2010 г.
5. Бакалова, В., Минков, Т. „Прогнозиране и планиране на транспортната дейност“, Издателски комплекс-УНСС, С., 2011 г.
6. Бакалова, В., Минков, Т. „Икономически анализ на транспортното предприятие“, Издателски комплекс-УНСС, С., 2012 г.
7. Бакалова, В. „Финансов анализ на транспортната фирма“, Издателски комплекс-УНСС, С., 2012 г.
8. Василев, Евг., Арнаудов, Б. „Проектиране развитието на транспорта“, Издателски комплекс - УНСС“, С., 2012 г.
9. Мутафчиева и колектив, „Транспорт и застраховане“, Издателски комплекс - УНСС“, С., 2016 г.
10. Николова, Хр. „Организация на транспортната дейност и търговска експлоатация в транспорта“, УИ „Стопанство“, С., 2010 г.
11. Николова, Хр. „Транспортният пазар в България – състояние и перспективи за развитие“, УИ „Стопанство“, С., 2010 г.
12. Николова, Хр. „Международен транспорт и спедиция“. УИ „Стопанство“, С., 2011 г.
13. Николова, Хр. „Устойчиво развитие на транспорта в България: анализ и оценка на ключови показатели“. Издателски комплекс на УНСС, София, 2013 г.
14. Николова, Хр. „Развитие на интермодалния пътнически транспорт за насърчаване на мобилността“. Сп. „Икономически и социални алтернативи“, бр. 2/2014 г., стр. 70-82, https://www.unwe.bg/uploads/Alternatives/6_Nikilova.pdf
15. Николова, Хр. и Клисурова, М. „Интелигентни транспортни системи в градска среда“, ИК на УНСС, С., 2016 г.

16. Николова, Хр. и колектив. „Оценка на енергийната ефективност на транспорта в България в контекста на политиката за устойчиво развитие“. Издателски комплекс на УНСС. С., 2016 г.
17. Николова, Хр. „Интелигентни транспортни системи – политика и практика за внедряване“, ИК на УНСС, С. , 2017 г.
18. Николова, Хр. „Въздушният транспорт в България – анализ и оценка на развитието“. Издателски комплекс на УНСС, С., 2017 г.
19. Николова, Хр. „Приложение на интелигентните транспортни системи за устойчиво развитие на транспорта“. Сп. „Научни трудове на УНСС“, бр. 1/2017 г., стр. 77-109. http://unwe-research-papers.org/uploads/ResearchPapers/Research%20Papers_vol1_2017_No4_H%20Nikolova.pdf
20. Николова, Хр. „Транспорт и спедиция“, УНСС, 2018 г. (електронен учебник) <http://blogs.unwe.bg/hnikolova/files/2018/08/%D1%83%D1%87%D0%B5%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA-%D0%A2%D1%80%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%BF%D0%BE%D1%80%D1%82-%D0%B8-%D1%81%D0%BF%D0%B5%D0%B4%D0%B8%D1%86%D0%B8%D1%8F.pdf>
21. Николова, Хр. „Концепцията за мобилността като услуга в контекста на политиката за устойчиво развитие на транспорта“. Сп. „Научни трудове на УНСС“, бр. 5/2018 г., стр. 169-189. <http://unwe-research-papers.org/bg/journalissues/article/10038>
22. Николова, Хр. Перспективи за развитие и управление на железопътната инфраструктура в България. Сп. „Механика, транспорт, комуникации“, том 19, брой 1/2021 г., стр. 0-1 – 0-13. <https://mtc-aj.com/article.2067.htm>
23. Николова, Хр. Търсене на товарни превози – фактори и подходи за изследване. Сп. „Научни трудове на УНСС“, бр. 3/2021 г., стр. 177 – 194. http://unwe-research-papers.org/uploads/ResearchPapers/RP_vol3_2021_No07_H%20Nikolova_Rcd.pdf
24. Nikolova, C. Freight exchange platforms in Bulgaria and applicable business models. Publishing house of UNWE, Sofia, 2021.
25. Първанов, Хр., Бакалова, В., Цветкова, С., “Управление на транспортни проекти”, С., 2010 г., УИ “Стопанство”
26. Първанов, Хр. „Транспортни системи“, С., УИ „Стопанство“, 2003 г.
27. Първанов, Хр., Цветкова, Св. „Организация на товарния транспорт“. УИ „Стопанство“, 2006 г.
28. Първанов, Хр., Цветкова. Св. „Управление на транспортната фирма“. УИ „Стопанство“, 2007 г.
29. Първанов, Хр., Бакалова, В., Цветкова, Св. „Управление на транспортни проекти“ Унив. изд. "Стопанство", С., 2010 г.
30. Първанов, Хр. „Инвестиции в транспорта“ Издателски комплекс на УНСС, С., 2013 г.
31. Първанов, Хр., Цветкова, Св., „Маркетинг на транспорта и енергетиката“ Издателски комплекс - УНСС, С., 2017 г.

РЪКОВОДИТЕЛ КАТЕДРА
„ИКОНОМИКА НА ТРАНСПОРТА И ЕНЕРГЕТИКАТА“ : /п/

